המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא

ומשני **הא קא משמע לן למעה כלמעלה.** דהני עשר אמות שהכרובים והארון עומדים בהן כמו העשרים שלמעלה מה העשרים כולן חלל ואין בהן דבר כך גם העשר וגוף הכרובים גנם היו עומדין כדלקמן ומקום הארון אינו מן המדה אלא גנם היה עומד וכנפי הכרובים שהן בחוץ לא מייתי דהא למעה דילהו ולמעלה דילהו יכולין למדוד עשרים ריקנות מכותל לכותל דרומי והכי משמע קרא ועשרים אמה קומתו כלומר כל השלשים אמות קומה אינו חשובים אלא כעשרים דמשפת כרובים ולמעלה שהם פנויין מכלום העשר כמו הכי: **ארון שעשה משה.** כשניתן בנית קדשי הקדשים שעשה שלמה שהוא כ׳ על כ׳ יש לו עשר אמות רוחב לכל רוח ורוח לימינו ולשמאלו הרי עשרים בלא ארון ולפניו כ׳ עד הדביר: **כרובים.** דשלמה: **גנם היו עומדין.** גופן: **כנף הכרוב האחד.** כנף האחד של כרוב וה׳ אמות כנף השני של אותו כרוב ולאו בכרוב שני קמיירי דהא כתיב במדי׳ ועשר באמה הכרוב השני וגו׳. ועשר אמות מקצות כנפיו עד קצות כנפיו מהכא לא מפקינן דגנם היה הגוף עומד בין שני הכנפים שמקצה האחד עד קצה השני לא היו כי אם עשר אמות וא״כ הגוף שבינתיים איכו לא יתכן לומר דמהכא נפקא ליה דא״כ מאי האי דקפריך לקמן ולדמא ביתא מעילאי רווח וקושיית אחרות דלא שייכי הכא כלל אלא קרא הכי משמע ליה אם באת לחכר שני כנפי הכרוב זה בלד זה תמצא מקצות כנפיו עד קצות כנפיו עשר אמות ומיהו טפי מי׳ אמות הוו שהרי רוחב הגוף בין ב׳ הכנפים אלא מהכא (ב) פרכינן שרוחב בית קדשי הקדשים מלפון לדרום לא הי׳ אלא ל׳ אמה וב׳ הכרובי׳ היו כנפיהם כ׳ לגד הגופים דלכתיב שסני הכנפים היו י׳ אמות וכתי׳ ויפרשו את כנפי הכרובים ותגע כנף האחד בקיר וכנף הכרוב השני נוגעת בקיר השני וכנפיהם אל תוך הבית נוגעות כנף אל כנף) וא״כ אינהו גופייהו דכרובים היכא הוו קיימי. קס״ד שהכנפים בכרוב כידי האדם אחד מלד ימין ואחד מלד שמאל והגוף בינתים: **מתקיף לה אביי.** מי יימר דבנם היו עומדים דלמא גופן של כרובים בוטלין ויושלין מתחת כתרנגולים שהגוף טולי תחת כנפיי ולא בינתים שאין הרחקה והפרש בין הכנפים אלא מקודרים והגוף יולא מתחת הכנפים שבני הכנפים יולאים ממקום אחד בחלצע הגב. וכן כל הנך קושיות דמקשו הנך אמוראי ואזלי לגוף הכרובים קיימי בר מהנך בתרלי דגרם בהו ידייהו בהדיא ברב פפא ורב אשי בייפי ידייהו ומשלחפי ידייהו: **ודלמא זה שלא כנגד זה הוו קיימי.** הכרובים שהאחד עומד מלד האחרון מזה סמוך לכותל והשני עומד מלד האחרון מזה משון רחוק מן הכותל קלת ונמצאת כנף האחד נוגעת אחרי כנף חבירו בין הכנף ולכותל נמצאו קלת כנף הכרוב המשון מן הכותל לפני קלת כנף הכרוב הסמוך לכותל כשיעור עובי רוחב הגופין ואע״ג דלא הוו בוטלין כתרנגולין ניהו אפ״ה לא תקשי מידי: **מתקיף לה רב אחא בר יעקב.** נהי נמי דלאו בוטלין כתרנגולים ניהו וגם זה כנגד זה קיימי אפי׳ הכי לא תקשי מידי דדלמא באלכסונא הוו עומדים הכרובים באלכסון הבית היו עומדים זה כנגד זה דאיכא בינתים מקצות כנפי של זה לקצות כנפי של זה כגון שהכרוב שמימין הארון לא הי׳ פניו ממש כנגד ההיכל וגבו לכותל מערבי אלא מלדד אלדודי כנפיו האיתון כנגד דרומית מערבית נוגע לכותל בזוית וכנף שלו שמלד הארון פרוש בתוך הארון לו הסיבו לחוץ מן הכותל וכנף הכרוב הב׳ מתחלת שם וכנפו השניה נוגעת סמוך לדביר בקרן צפונית מזרחית כזה: **מתקיף לה רב הונא בר׳ דרב יהושע.** נהי נמי דזה כנגד זה קיימי ולא באלכסונא קיימי ואפילו הכי אין גופן עומד בגם דדלמא ביתא מעילאי רווח שהבנין הולך ומתקצר למעלה והרי רחב יתר מעשרים במקום שבוטלין הכנפים מן הגופין והוי מקיר אל קיר כנגד כנפי הכרובים מקום נגיעתן בכתלים יותר מעשרים אמה ברוחב הגופין: **מיכף הוו כייפי ידייהו.** הכנפים עצמן כפופין הן כלפי שכופף ידו מעט והלכך ליכא אלא ב׳ אמה מקלה כנף האחד לקלה כנף השני: **ודלמא שלחופי הוו משלחפי ידייהו.** כנף על כנף כלפי שמוכך את ידיו כדכתיב (בראשית מח) שכל את ידיו ומתרגמינן בתרגום ארך ישראל שלחיפוון לידוהי כך פר״ת. ואי משום דכתיב וכנפיהם אל תוך הבית נוגעות כנף אל כנף היינו נמי כעין נוגעות דהוו זו כנגד זו: **ופניהם איש אל אחיו.** כשל משה כתיב: **ופניהם לבית.** בכרובים של שלמה כתיב בדברי הימים דכתיב והם עומדים על רגליהם ופניהם לבית [1](להיכל). ואיכו כתותן של משה שהן על הכפורת ואלו על הקרקע ושל עץ שמן היו ומצופין זהב דכתיב במלכים [מ״א ו]: **ככתיב ופניהם לבית.** ול״ש כרובים שעל הכפורת ול״ש שעל הקרקע דאויין היו לעשות בעניין אחד: **כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום.** הם הופכים פניהם זה לזה דוגמת חבת זכר ונקבה האוהבים זה לזה סימן שהקב״ה אוהב את ישראל ומתחלה כך נעשו פניהם אל פנים כדי שתשרה שכינה בישראל וישראל יעשו רצונו של מקום וכשאין עושין הופכין פניהם לבית על ידי גם: **דמצדדי אצדודי.** קצת לבית וקצת זה לזה כאדם שמדבר אל חבירו והופך ראשו קצת לצד אחר. והכא ליכא לתרוצי כדלעיל כאן בזמן שישראל עושין כו׳ דכיון דעיקר עשיית כרובין פניהם לבית לא היה להם לעשותו לסימן שאין ישראל עושין רצונו של מקום: **מעשה צעצועים.** פסוק הוא בכרובים בדברי הימים והוא לשון [2]צעצעים כלומר תיבוקות כדאמרינן (סוכה דף ה:) מאי כרוב כרביא ילד כלומר כתיבוקות הנפטרין מרבותיהם והיינו דמצדדי אצדודי דאמרן לעיל: **מתני׳ מי שיש לו כור כו׳. ואינו מכניס.** דרך ביתו של זה לתין זה לורך הכור: **זה עושה לו פותחת.** שלא יגונב בעה״ב ממי הכור בלילות לעמוד ממטתו ולפתוח לו: **ואינו מכניס.** דרך ביתו של זה לתין זה לורך הכור: **זה עושה לו פותחת.** שלא יגונב בעה״ב ממי הכור ובעה״ב עושה לו פותחת אחרת בתותו פתח עלמו הפתוח לבור כדי שלא יוכל זה לשאוב מכורו בלא בעה״ב ולא יבא לעולם בביתו של בעל הבית אלא אם כן ישנו לבעל הבית בביתו. ומשום חשד אשתו תקנו כן כדמפרש בגמרא [ע״כ]: **גמ׳ פותחת.** שעושה בעל הבית לביתה:

משנה

מתקיף לה אביי ודלמא בולטין כתרנגולין. ואם תאמר אכתי בגם היו עומדים דעשרים בעשרים היכי יתיב וי״ל מ״מ פריך אביי שהגוף לא היה עומד בגם: **דמצדדי אצדודי.** לא ה״מ למימר כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום דמסתמא העמידום מתלה לפי מה שהיו עושין רצונו של מקום:

נותן

הא קא משמע לן למטה כלמעלה מה למעלה אין משמש כלום אף למטה אין משמש כלום מסייע ליה לר׳ לוי [3]דאמר ר׳ לוי ואיתימא רבי יוחנן דבר זה מסורת בידינו מאבותינו מקום ארון [2]וכרובים אינו מן המדה תניא נמי הכי [2]ארון שעשה משה יש לו ריוח עשר אמות לכל רוח ורוח אמר רבנאי אמר שמואל כרובים בנם הן עומדין שנאמר [1]וחמש אמות כנף הכרוב האחת וחמש אמות כנף הכרוב השנית עשר אמות מקצות כנפיו ועד קצות כנפיו גופיהו היכא הוו קיימי אלא שמע מינה בנם הן עומדין מתקיף לה אביי ודלמא בולטין כתרנגולין הוו קיימי מתקיף לה רבא ודלמא זה שלא כנגד זה הוו קיימי מתקיף לה רב אחא בר יעקב ודלמא באלכסונא הוו קיימי מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע ודלמא [3]ביתא מעילאי רווח מתקיף לה רב פפא ודלמא מיכף הוו כייפי ידייהו מתקיף לה רב אשי ודלמא שלחופי הוו משלחפי [4] כיצד הן עומדין רבי יוחנן ור׳ אלעזר חד אמר פניהם איש אל אחיו וחד אמר פניהם לבית ולמ״ד [5]פניהם איש אל אחיו הא כתיב [2]ופניהם לבית לא קשיא כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום ולמ״ד ופניהם לבית הא כתיב [3]ופניהם איש אל אחיו דמצדדי אצדודי דתניא אונקלוס הגר אמר כרובים [4]מעשה צעצועים הן ומצודדים פניהם כתלמיד הנפטר מרבו: **מתני׳** [6]מי שיש לו בור לפנים מביתו של חבירו נכנס בשעה שדרך בני אדם נכנסין ויוצא בשעה שדרך בני אדם יוצאין ואינו מכנים בהמתו ומשקה מבורו אלא ממולא ומשקה מבחוץ וזה עושה לו פותחת וזה עושה לו פותחת: **גמ׳** פותחת להיכא אמר ר׳ יוחנן [2]שניהם לבור בשלמא בעל הבור בעי לאשתמורי מיא דבוריה אלא בעל הבית למה ליה א״ר אלעזר משום

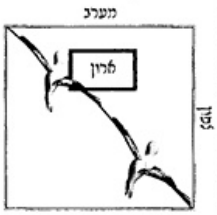

מסורת הש״ס

(א) יומא כח. ע״ש מגילה י: ע״ש. (ב) [ביומא ומגילה ליתא]. (ג) [מגילה ד ע״ב]. (ד) [לעיל לח:]. (ה) [עי׳ תוס׳ חולין נב. ד״ה בדוכן]. (ו) [מ״מ ו]. (ז) רפ״ל מ״ג. (ח) ני יפנ״ך נאלגאים וכ״ה בדפו״י.

תורה אור השלם

1 וחמש אמות כנף הכרוב האחת וחמש אמות כנף הכרוב השנית עשר אמות מקצות כנפיו ועד קצות כנפיו: מלכים א ו כד

2 כנפי הכרובים האלה פרשים אמות עשרים הם עמדים על רגליהם ופניהם לבית: דברי הימים ב ג יג

3 והיו הכרובים פרשי כנפים למעלה סכבים בכנפיהם על הכפרת ופניהם איש אל אחיו אל הכפרת יהיו פני הכרובים: שמות כה כ

4 ועשו בבית קדש הקדשים כרובים שנים מעשה צעצעים ויצפו אתם זהב: דברי הימים ב ג י

הגהות הב״ח

(א) גב׳ מלאפי ידייהו כלגד הן: (ב) רש״ם ד״ה מקף הכניב וכו׳ אלא מהכא ילפינן שרוחב:

מוסף רש״י

מקום ארון וכרובים אינו מן המדה. אינו תופס למעט ממדת החלל של בית קלס (יומא כא.) אינו תופס למעט מדת קרקע לכל לדדיו כלום (חגיגה יא.) יש לו ריוח עשר אמות לכל רוח. כשניתן בחלמוד בית הכפורת, יהי׳ כל החלל לא היה אלא כ׳ על כ׳ שנאמר (מלכים ו) ו׳ ולפני הדביר עשרים אמה ארכו, נמצא שאין מקום הארון ממעט כלום (יומא כא ע״ש ר״ש חגיגה שם). **בתא מעילאי רווח.** שבתיהם של חומות אבנים היו החומה מלמטה היא רחבה ויסולכת ומתקלרת החומה למעלה כדי שיתקיים הרבה (לעיל צח.).

רבינו גרשום

וקומת הכרוב הרי׳ אמות: לפני הדביר מכפני׳ של אמה טרקפין. וזהו לפני לפנים ההיכל הוצה לו מן הדביר: מה לפעלה. מן הנובה מן הכרובים ולמעלה לא משמש כלום כי אם שכינה כדכתיב ודברתי אתך מעל הכפורת מבין שני הכרובים וגו׳ ונודעתי לך שם: אף למטה. מראש הכרובים ועד קרקעיתו של דביר אין משמש כלום ואין תופשין כלום בבית: דאמר ר׳ לוי וכו׳. דאהרן בגם היה עומד והכי נמי כרובים בגם הוו קיימי: יש לו ר׳ אמה לכל רוח. והאהרן נופי׳ היכא הוה קאי והא לא מחזיק הדביר אלא כ׳ אמה אלא שי׳מ בגם הוה קאי: עשר אמות מקצות כנפיו ועד קצות כנפיו. וכן לכרוב אחר ומשמע ליה עכשיו שהיו הכרובים כגף של זה בצד כגף של זה ובין כנפיהם לחודייהו ממלאין את הדביר מכותל הדביר ועד כותל אחר דהיינו כ׳ אמה והדביר

עין משפט נר מצוה

סו א ב מי״ ס״ו מהל׳ שכנים הל׳ יג טוש״ע ח״מ סי׳ קסט סעיף ח:

רבינו גרשום (המשך)

היה מחזיק כ׳ אמה אורך ותו לא נמצא שבכנפיהן היו ממלאין הדביר. ואיתרו הכרובים בגופייהו היכא הוו קיימי אלא ש״מ בגם היו עומדין: דדלמא בולטין. היו נופן של כרובין כתרנגולין שבכנפיהן נוגעין מאחורי גביהן אחת אל אחת וכגופן של כרובים היו בולטין כתרנגולין מלמטה ומהא ליכא למישמע מינ׳ דבגם היו עומדין: דדלמא זה שלא כנגד זה הוו קיימי. כלומר פניהם איש אל אחיו אבל זה (שלא) בצד זה שכנפיו של א׳ היו למעלה מכנפי חבירו כדי שיהא מקום לגופין: דדלמא באלכסונא הוו קיימי. שאחד מגמיך כנפיו שבצד כותל זה למטה והשני מגביה כנפיו שבצד כותל השני למעלה לצד התקרה שעכשיו יכולין לעמוד יפה בלא נס שבאלכסון הכותל יש בו יותר מברחבו: ודלמא ביתא מעילאי רווח. שהיה הבית במקום הכרובים מרוח יותר ממה שהוא מלמטה שמלמטה היה רחבו כ׳ אמה ומלמעלה (היה יותר) כשיעור שהיו הגופין עומדין ולא בגם: ודלמא מיכף הוו כייפי. כנפיהן סמוך לכותל הדביר שהיו כנפיהן כ׳ אמה ובסיום הכנפים היו כופפין הכנפים כשיעור העמדת הגוף דבשיעור כפיפת כנפים יכולין לעמוד הגופים אעפ״כ כנפיהן מחזיקות כ׳ ולא בגם היו עומדין: דדלמא שלחופי הוו משלחפי ידיהן. כנפיהן שבאמצע היה כגף זה יוצא לפני כגף של זה והיו קצת הכנפים זה כנגד זה משוכין זה לפני כגף של זה כ״שיעור שהיו הגופין יכולין לעמוד ולא בגם היו עומדין אלא ליכא למישמע מינה אם היו עומדין בגם אם לאו: בזמן שעושין רצונו של מקום. היו פונין זה אל זה פניהם איש [אל אחיו]. כלומר כשהקב״ה מתאהב על ידן אוהבם כאח: דמצדדי אצדודי. שהיו פונים זה לזה ולא כל כך כי אם כתלמיד הנפטר מרבו שחוזר לאחוריו ומסתכל ולא מסתכלו כל כך: מעשה צעצועים. כמו צאצאים (ישעיה כב) כלומר שיהומין פניהן לנערים שלהבי נקרא שמו כרוב כלומר כרביא כילד: **אם** מי שיש לו בור לפנים יבר. כגון שהיו שותפין או יורשין שחלקו ונטל אחד הבור והאחר הבית אין לו רשות לבעל הבור ליכנס לביתו בכל שעה שורצה אלא נכנס ויוצא ביום בשעה יבר. אלא ממלא. כליו מן הבור ומשקה אותה מבחוץ: אלא בעל הבית למה ליה. פותחת לבורו של זה: כלומר למה צריך ליה: אמר ר׳ אלעזר משום חשדא ומשום

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com